

● — pointa

Bílý Afričan

Bída a lesk svobody

Daniel Valchovník

Bílý Afričan

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.pointa.cz

www.albatrosmedia.cz

Daniel Valchovník

Bílý Afričan – e-kniha

Copyright © Pointa Publishing s.r.o., 2021

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

„Cestování není nikdy otázkou peněz, nýbrž odvahy.“

— Paulo Coelho

BÍLÝ AFRIČAN

Bída a lesk svobody

Bílý Afričan

Bída a lesk svobody

Daniel Valchovník

2021

OBSAH

Prolog	11
Jak jsem začal poznávat svět	17
První cesta za Velkou louží	27
Kdo se bojí, nesmí do Afriky	45
Temné odstíny svobody	67
Osudový okamžik	85
Afrika se mě pokouší zlomit	101
Ztráta půdy pod nohama	111
Život s černou gazelou	117
Syndrom selhání imunity	143
Miss Uganda	157
Epilog	165
Přátelé na celý život	171

BONUSOVÉ KAPITOLY

Golf na nejteplejším místě světa	179
Nejdražší a největší pokoj, ve kterém jsem spal	183
Ztráty a náhody	187
Cestopisy	190
Cestování ve statistikách	192

PROLOG

Bylo mi osm, když jsem podnikl první zahraniční cestu. Tenkrát ještě do bývalé Jugoslávie. Od svých patnácti do osmnácti let jsem s kamarády pravidelně každý rok procestoval na kole Evropu. A v devatenácti jsem se vydal během studií úplně sám na tříměsíční cestu po Střední Americe.

O tři roky později, tedy v mých dvaadvaceti letech, mi nabídka pracovní cesty do Mosambiku mění celý život. Ze stereotypního způsobu života se na horké africké půdě stává dechberoucí dobrodružství, kdy je každý den jiný a každý ve mně zanechává mimořádné zážitky.

V mosambickém městě Chimoio jsem od guvernéra provincie obdržel první hektar půdy s podmínkou, že na své kuřecí farmě budu zaměstnávat místní obyvatele. A tak jsem začal podnikat v Africe. O pár týdnů později jsem měl jak stálé zaměstnance, tak i desítky brigádníků, kteří mi pomáhali se zpracováváním kuřat. Začínalo se dařit a já se odrážel vzhůru. Tehdy jsem se naivně domníval, že tento stav bude trvat navždy.

Zůstal jsem tam tři roky. Za pomoci místních lidí se mi podařilo vybudovat kuřecí farmu, kterou nezničily ani deště, ani malárie, ani vystřízlivění a pochopení reality obchodního vztahu s lokálním partnerem.

Nakonec jsem byl nucen odstěhovat se za přítelkyní do sousedního Zimbabwe. V této zemi se bohužel téhož roku odehrála další vlna politického převratu a já jsem Zimbabwe a Afriku natrvalo opustil.

Vrátil jsem se domů. Očekával jsem, že mi tato změna přinese větší klid, ale opět se děly neuvěřitelné věci. Dnes už vím, že se v životě může stát naprosto cokoli a nic není nemožné. Vždy jsem toužil být hlavně v cestování o krok napřed, studovat a pracovat v zahraničí, žít s cizinkou a poznávat svět. Vše se mi splnilo. Když jsem se do něčeho pustil, tak vždycky pořádně... Ale někdy si říkám: Za jakou cenu?!

Doma mě vyzvedává Mercedes Benz E-Class. Můj osobní řidič ochotně vystupuje, aby mi otevřel zadní dveře. Odjíždíme na Letiště Václava Havla. Ještě před Terminálem 1 odbočíme doprava, kde je k dispozici soukromé odbavení cestujících – VIP Club Continental. Nemusím se tam vůbec o nic starat, zavazadla i cestovní pas přebírá agent a sympatická slečna mě vede rovnou do jednoho ze salonků. Mám ho celý pouze pro sebe.

Z Prahy do japonského Tokia poletím první třídou v Airbusu A380, největším dopravním letadle světa. Cesta se společností Emirates s přestupem v Dubaji bude trvat necelých osmnáct hodin.

K dispozici mám velký výběr nápojů včetně jídla. Jakmile je odbavení vyřízené, slečna mi do salonku přinese můj pas a vyzve mě, abych ji následoval. Beru si pouze své příruční zavazadlo, projdu detekčním rámem a bezpečnostní kontrolou. Vše v pořádku. U východu na mě čeká auto s řidičem, který mě odveze přímo k letadlu. Nastupuji jako poslední cestující.

Konečně jsem na palubě. Posádka mě vřele vítá a oslovuje jménem. Mám rezervaci jedné z exkluzivních kabin – Private Suite 2K.

Ladnou chůzí ke mně přichází pohledná keňská letuška Wilter a podává mi skleničku výběrového šampaňského Dom Perignon 2009. Kapitán hlásí povolení ke startu. Vzlétám vstříc dalšímu dobrodružství, plný nejistoty, co mě vlastně čeká.

Z Prahy do Dubaje sedím v kabině pro čtrnáct cestujících úplně sám. Další skvělý okamžik. Mám tady stejně prostoru jako šestasedmdesát cestujících, kteří sedí v ekonomické třídě pode mnou. K dispozici jsou sedadla široká téměř osmdesát centimetrů a sklopitelná do vodorovné polohy. U každého místa je elektrická zásuvka, dva USB porty a extra velký stůl, na kterém se dá pohodlně pracovat.

Zanedlouho mi spa manažerka nabízí možnost rezervace sprchových lázní přímo za letu. Upřesním s ní čas, potom zavírám dveře své suite a užívám si soukromí.

Spousta lidí by mi místo v první třídě záviděla. To ale jenom proto, že netuší, čím vším jsem si musel projít, abych tu dnes mohl sedět a vychutnávat si každou vteřinu.

Další letuška, Nicole z Francie, přichází s jídelním a nápojovým lístkem. Neomezená konzumace prémiových nápojů během celého letu je samozřejmostí. Nabídka à la carte je velmi široká: sedm druhů předkrmů, pět druhů hlavního jídla, tři různé sladké dezerty a navíc degustace pěti značek výborných sýrů ze Španělska, Nizozemska, Francie, Německa a Anglie. Na řadu přichází předkrmy. Íránský kaviár, kousky konfitované kachny a tygří krevety. Vše je servírováno na porcelánu značky Royal Doulton s designovými příbory od britského návrháře Roberta Welche. Připojuji se na wifi, abych tyto gurmánské zážitky sdílel se svými blízkými.

Posuvné dveře mi zajišťují naprosté soukromí, takže se můžu uvolnit a tak nějak ztratit ve vlastním světě. Nabídka nápojů už snad ani nemůže být pestřejší. Najdu v ní i dva druhy jednoho z nejdražších

koňaků: Hennessy Paradise a Hennessy Paradise Imperial. Ve vzduchu je nabízí pouze společnost Emirates.

Degustovat můžu i exkluzivní vína. Na výběr mám z neuvěřitelných čtrnácti položek – bílá, červená i dezertní vína převážně z Francie, po jednom z Itálie a Španělska. Nejexkluzivnější kousek je červené z oblasti Bordeaux-Chateau Mouton Rothschild 2001, stojí téměř třináct tisíc korun. Další ročníky této značky pořídíte za cenu často i desítek tisíc korun za jedinou lahev.

Konečně jsem se dostal k dezertům. To už jsme přibližně tři hodiny ve vzduchu, zhruba v polovině cesty mezi Prahou a Dubají. Po nich přicházejí na řadu ještě sýry, k nimž si dopřávám portské víno o dost starší než já sám – je z roku 1963.

Během večeře sleduji nejnovější filmy. Na pětapadesátipalcové LCD obrazovce s prostorovým zvukem postupně běží pozoruhodné snímky *Adrift* a *Loving Pablo* a já mám pocit, jako kdybych byl doma v obýváku.

Odcházím na bar do přední části letadla. Také ten mám při tomto letu celý jen pro sebe. Nadšeně ochutnávám výborný Tesseron Cognac Lot 29 XO a potom si nechávám od sympatického barmana namíchat drink s názvem Kir Royal, tedy šampaňské s černorybízovým likérem Crème de Cassis.

Zatímco jsem si u baru vychutnával kvalitní alkohol, letuška mi v kabině připravila postel. Peřina a polštář jsou stejně jako pyžamo součástí vybavy mé Private Suite. Před spaním si dávám dvakrát po sobě pětiminutovou sprchu. Ve výšce dvanáct kilometrů nad zemí je to zážitek!

Po příjemné sprše si oblékám noční úbor, který prostřednictvím mikrokapslí hydratuje pokožku, nadměrně vysušovanou během letu. Látka postupně uvolňuje výtažky z mořských řas bohatých na živiny

a mimo jiné tím podporuje krevní oběh. K pyžamu patří rovněž pantofle ve stejném stylu a maska na oči. Přikrývám se dekou z umělé ovčí kožešiny a po naprostém obžerství se snažím na chvíli usnout.

Život je úžasný, když ho umíte žít.

Přistávám v Dubaji. Přesouvám se do luxusního salonku Emirates First Class Lounge, kde si dopřeji úžasnou masáž. Při každém dalším dotyku vnímám takové uvolnění, jako by snad mé tělo ztrácelo svou hmotnost. Salonky první třídy nabízí veškerý servis, který si jen můžete přát – kromě masáže také výběr jídla z různých mezinárodních restaurací, koupelny s nabídkou pedikúry, kadeřníka a mnoho dalšího. Skoro vše v ceně letenky.

Po krátkém odpočinku nastupuji samostatným vchodem pro cestující obchodní a první třídy do dalšího Airbusu A380. Čeká mě více než devítihodinový let do Tokia.

S plným žaludkem nejprve odmítám další jídlo, které opět sestává z několika chodů. Jenže nabídka je až příliš lákavá, takže nakonec neodolám a na mém stole opět přistane kaviár. K němu stylově popiji polskou vodku Belvedere a večeri nakonec završuji skleničkou Dom Perignon P2 2000.

Slavnostně se napiju a s klidem v duši pohlédnu z okna.

Z pracovního kufříku vytahuji počítač, který mi slouží také jako fotoalbum. Zaplavuje mě vzrušení. Nahlédnu do cestovatelské složky, kde mám tisíce fotografií ze svých dobrodružných cest. Afrika byla pouze jednou z nich. Nespočet zážitků, peripetií i výher.

Ted'. Ted' je ten pravý čas vzpomínat a projít si to všechno ještě jednou...

Kapitola 1

JAK JSEM ZAČAL POZNÁVAT SVĚT

Už jako malého kluka mě lákaly exotické dálky a vše, co bylo spojené s poznáváním jiných končin naší modré planety. Jenže v té době si luxus cestování na Západ mohlo dovolit jen pár vyvolených komunistů a my jsme v rodině nikoho takového neměli. Snad právě proto a o to víc jsem toužil skutečně cestovat a poznávat neznámé.

Ve svých šesti letech jsem znal nazpaměť většinu vlajek světa, hlavní města, některé státní hymny, a dokonce jsem podomácku vyráběl bankovky jednotlivých zemí pomocí pouhé tužky a papíru. Později jsem začal sbírat známky a na základní škole se naučil čtyři brazilské lambady v portugalštině. Tu nejznámější od skupiny Kaoma jsem zpíval na závěr atletického soustředění před celou třídou. Můj kamarád a bývalý spolužák Radek mi to připomíná dodnes a i po více než třiceti letech prosí při každé vhodné příležitosti, abych *Lambadu* zazpíval znovu.

Chtěl jsem být cestovatelem, novinářem nebo pilotem. A každé z těchto povolání mě v životě doprovází. Za cestovatele se považuji, články z cest píšu už třináct let a v dopravních letadlech se cítím jako doma.

Když jsem se poprvé podíval do zahraničí, psal se rok 1985. Na rodinnou dovolenou tehdy nebyly finance, a tak vyrazila pouze její

mužská část. Se svým tátou jsem navštívil městečko Podgora v tehdejší Jugoslávii. Rodiče mi tím udělali obrovskou radost a nejspíš ani netušili, že ve mně právě zažehli celoživotní vášeň.

Před odjezdem jsem vůbec nespál. Těšil jsem se tak moc, že jsem několikrát zvracel. Jeli jsme autobusem přes Slovensko a Maďarsko, což nám z té dvoutýdenní dovolené sebralo asi čtyři dny.

Tenkrát se vydělávalo všelijak. Táta s sebou vzal froté ručníky, které v Jugoslávii jaksi nebyly. Za peníze vydělané jejich prodejem nakoupil koňak Cezar, kterého byl zase nedostatek u nás, a převezl ho přes hranice zpátky. Doma většinu lahví prodal a ty zbylé vypil s kamarády.

Vycestoval jsem na výjezdní doložku, kterou mám dodnes založenou ve svém cestovatelském archivu. Bylo to vlastně povolení k vycestování. Všichni občané tehdejší Československé socialistické republiky museli před cestou do zahraničí požádat o její udělení (a zdaleka ne všichni ji dostali).

Jak vidíte, můj táta byl podnikavý, a hlavně společenský. I když předtím nikdy do zahraničí necestoval, uměl dobře anglicky a francouzsky. Na závěr naší čtrnáctidenní dovolené nám dokonce vyjednal emigraci na Západ. Znělo to jako sci-fi.

V Jugoslávii se totiž seznámil s Anthonym, který tam připlul z Nového Zélandu na vlastní obrovské jachtě. U skleničky vína mu anglicky popisoval svůj studentský příběh a střípky z běžného života v ČSSR. Jak to tam funguje, nebo spíše nefunguje.

„Jako student čtvrtého ročníku gymnázia jsem si nechal zahrát v rádiu Svobodná Evropa písničku od kytaristy Carlose Santany. Víš, tohle rádio je u nás zakázané. Potom jsem se pochlubil jednomu spolužákovi a ten mě udal. Všichni učitelé a spolužáci se postavili proti mně. Odmaturoval jsem jen se štěstím a na vysokou mě komunisti nepustili,“ vyprávěl smutně a znechuceně. „Je to hrůza. Nemůžeme

se svobodně vyjadřovat, projevit svůj politický názor ani cestovat.“

Anthony jen nevěřičně kroutil hlavou. Pak odhodlaně prohlásil: „Víš co, pomůžu ti.“ Plný emocí se obrátil i na mě a usmál se. „Zařídím, abyste oba začali žít nový a svobodný život.“

Zcestovalý a moudrý sedmdesátník Anthony to myslel vážně. Tátovi skutečně nabídl pomoc, a to i finanční. Pod jednou podmínkou. Znamenalo by to rovnou z Jugoslávie odplout jeho jachtou na Nový Zéland. Nevím, jak přesně měl náš přesun (samozřejmě bez potřebných dokumentů) probíhat. Od táty už se to bohužel nedozvím.

Stále si ale vzpomínám, jak se mě ten poslední večer před odjezdem zeptal:

„Co kdybychom se nevrátili domů? Ten starý pán, co jsem s ním každý den mluvil, se o nás postará.“

Jen jsem vyděšeně odvětil:

„Jak jako nevrátili? Co máma a ségra?!“

Ještě teď mě z té představy mrazí. Ve svých osmi bych opustil polovinu rodiny. V noci se mi dokonce zdály sny, že se prodírám ostnatými dráty a překračuji československou hranici. To se později doopravdy stalo, jen jsem se dráty prodíral v jiné zemi. Nakonec z emigrace sešlo. Těžko říci, jak by to dopadlo, kdyby se tehdy táta rozhodl jinak.

Pro mě bylo v tu chvíli nejdůležitější, že jsem mohl znovu obejmout mámu a dát pusu sestře. O třicet let později jsem se na Nový Zéland stejně podíval, když jsme se rozhodli strávit tam s přítelkyní dovolenou.

Čas šel dál, ale mé cestovatelské sny mě neopouštěly. Lákala mě vůně tajemných dalek a touha poznat druhou stranu horizontu, kam jsem nedohlédl. Není divu, že jsem u sebe většinu času nosil kapesní atlas světa a pečlivě schovával cokoli, co jsem si dovezl ze zahraničí.

Občas to zacházelo do opravdových bizarností – třeba když jsem si v šuplíku několik let šklubil dávno prošlé a na kámen ztvrdlé žvýkačky a bonbóny Lipo ze své první cesty. Líbilo se mi, že měly na obalech vyobrazené olympijské kruhy ze Sarajeva z roku 1984. Když mě pak naši konečně donutili je vyhodit, nesl jsem to těžce. Nechtěl jsem přijít o jediný jedlý suvenýr, který jsem si z dovolené v Jugoslávii přivezl. Táta mi tam koupil také značková trička Adidas v barvách československé vlajky, které jsem pak nosil skoro každý den. Byl jsem prostě „in“.

Na konci srpna 1989 se rodičům naskytla neuvěřitelná příležitost – v práci dostali možnost letět na dovolenou dopravním letadlem. Na tehdejší dobu to bylo ojedinělé. Místo bylo opět pouze pro dva a cena vysoká.

V každé jiné rodině by babičky pohlídaly děti a rodiče spolu odletěli. U nás to bylo jinak. Táta mi napsal omluvenku do školy a začátkem září jsme s mámou odletěli. Můj záměr stát se dobrodruhem a cestovatelem dostal nový impuls. Papírovou palubní vstupenku ze svého prvního letu mám dodnes. Pouze zpáteční, sedadlo 8C.

Citace z deníku, kam jsem si na této dovolené poctivě zapisoval den po dni:

Dne 23. 8. 1989

Odlet v 19:30 hod. z bratislavského letiště letadlem, které přiletělo z Moskvy, letadlo TU-134. Let byl příjemný, ale nad Jugoslávií nás zasáhla bouřka. Let probíhal rychlostí 830 km/h. Ve výšce 10 000 metrů při venkovní teplotě – 43 °C. Dubrovnik, přistání ve 20:43 hod. (v letadle jsme dostali krásně zabalenou studenou večeři, limonádu, pivo a kávu).